

Lluïsa Sabata Santaeulària de la Casa Medes de Cambrils

Premi Bufet 2018

Lluïsa Sabata Santaeulària Foto: Ramon Estany

La Lluïsa Sabata Santaeulària és una dona forta i lluitadora: una autèntica dona de pagès. Sempre envoltada de gent, estimada i apreciada. I tot i que la vida no li ha posat les coses fàcils, ella sempre ha tirat endavant amb un somriure. Va néixer a Amores, en el sí d'una gran família de pagesos. Era la més gran de cinc germans, els quals es porten quatre anys d'un a l'altre. La condició de germana gran féu que es convertís en la

segona mare dels germans més petits quan els pares i els padrins feinejaven al camp o eren amb el ramat. Encara ara manté aquest rol de germana gran i continua atenta a tot el què els passa o necessiten els seus germans.

De petita no va poder anar gaire a l'escola, tot just per aprendre a llegir i escriure. Però, quan podia hi anava, pujant costes i baixant obagues: un llarg camí fins a l'escola de Cambrils. Però les ensenyances de la vida les va aprofitar totes, especialment el coneixement de les herbes remeieres que li van ensenyar la seva mare i la seva iaia. La Lluïsa sempre té un remei per curar o alleugerir qualsevol mal de persones o d'animals. I ara, a la seva edat, s'ha convertit en "professora", fent xerrades a grups d'escolars que puguen al poble. Els explica un munt d'herbes que es troben pels boscos de Cambrils, perquè serveixen, com es fa un pegat o una crema, com es posen i com ho feien servir a pagès fa molts anys. Diu que a vegades n'hi ha que no li fan gaire cas, només miren les pantalles dels seus mòbils, però n'hi ha molts que se l'escolten embadalits, encuriosits de com vivien abans, i li fan moltes preguntes, i això l'il·lumina la cara i disfruta explicant-los fil per tanda tot el què volen saber.

Lluïsa Sabata amb la seva família Foto: Ramon Estany

Amb els anys, va conèixer el Rosendo, que era el segon dels quatre germans de Medes i va decidir compartir la seva vida amb ell. Les circumstàncies van fer que el Rosendo es convertís en l'hereu i ella el va acompanyar, dedicant així la seva vida a la pagesia. Amb molt d'esforç es van fer una casa nova (fins i tot pujant un sac de ciment de 50 quilos a l'esquena des de Cal Àngel perquè els paletes no haguessin de parar), van posar una granja i sobretot van plantar molts trumfos. Van compartir molta feina, molts bons moments, i, per desgràcia, la llarga malaltia d'ell a qui va cuidar fins al darrer moment després de cinquanta anys de matrimoni.

Van tenir quatre fills. Tot i la feina del dia a dia i les dificultats amb el naixement de la petita, sempre ha estat una mare atenta i amorosa. Il·luint pels fills, atenta a tot el que poguessin necessitar i trobant sempre un moment per assentar-se a fer els deures amb ells. Tot i que deia que no hi entenia res de matemàtiques o del que estiguessin fent, el fet de seure al costat era suficient perquè els deures sortissin perfectes. La mama era la que tenia la solució per tot, la que consolava quan estaven malalts o tristos, la que els donava suport... i també la que castigava quan algú s'ho mereixia. I el més important i admirada per això, sempre forta, sempre allà, per tot el que fes falta.

Padrina de dos néts. El gran (enamorat de pagès gràcies a ella, sempre darrera la padrina: Què podem fer? Què podem plantar? Com es fa això o allò altre? Explica'm què s'ha d'eplantar per lluna vella o per lluna tendra? Anem a l'hort, anem al tros... El petit, que havia estat sempre una mica

més malaltís, quan el portava la seva mare al metge li deia: és igual, no cal que em donis res, que la meva padrina em farà un pegat i segur que em curarà.

Tieta de dinou nebots, la majoria al poble o als voltants. Algunes nebodes d'una mica més lluny pujaven de vacances al poble i allà jugaven, treballaven, ajudant a la tieta, feien els deures a sota del noguer, i ella els concedia alguns desitjos, com donar-los per berenar una rajola sencera de xocolata per cadascú...

Lluïsa Sabata amb les autoritats locals i comarcals Foto: Ramon Estany

I la gent del poble, que evidentment tots la coneixen i l'aprecien, tots saben que allà la tenen pel que faci falta. A Medes durant molts anys solien tenir quatre cabres. Tothom les coneixia per les cabres de la Lluïsa, i qui més qui menys se les havia trobat algun dia al mig de la carretera i també tothom havia tastat aquella menja deliciosa: el brossat de la Lluïsa, que en moltes festes familiars i també del poble, es convertia en les postres perfectes. I per als més propers, a més, també feia algun formatge, flam, crema...

La Lluïsa va guanyar els seus primers calerons quan de ben petita, el seu pare els va dir a ella i al seu germà que si feien una buiga nova a prop de casa, els diners que farien de la primera collita de trumfos seria per ells. I ells van agafar els animals, els van posar el jou enfilats dalt d'un marge, perquè no hi arribaven, i van aconseguir fer la buiga.

La Lluïsa també ha estat sempre una gran plegadora de trumfos. Una vegada un home la va desafiar dient que ell plegava més trumfos que qualsevol dona. Ella va acceptar amb la condició que si guanyava, s'hauria de treure els pantalons allí mateix. El fet és que el va guanyar i l'home es va quedar en calçotets al mig del tros.

El premi Bufet d'aquest any és un reconeixement al treball incansable d'una autèntica dona de pagès, una dona estimada i apreciada a Cambrils. Dipositària de grans coneixements sobre herbes remeieres, esposa, mare, àvia i plegadora de trumfos.

Lluïsa Sabata moltes felicitats

Solsona, 4 de març de 2018
Sala de Plens de l'Ajuntament de Solsona.

Familiars i coneguts de la Lluïsa han omplert la Sala de Plens d'el'Ajuntament de Solsona Foto: Ramon Estany